

Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji

Biotehnički fakultet - Trg Kralja Nikole bb, 81000 Podgorica

Tel: 020 206 713 Fax: 020 206 712

E-mail: extension-pg@t-com.me

PRIHRANA OZIMIH USJEVA

Ozimi usjevi imaju **dugačak period vegetacije** i potrebno je prihranu obaviti višekratno. Najveći zahtjevi prema azotu su u fazama bokorenja i u početku vlatanja (porast u stablo). U tim fazama ozimi usjevi formiraju kapacitet za prinos, pa ukoliko tad nema dovoljno azota, ostvariće se niži prinosi bez obzira na dalji tok vegetacije.

Prvu prihranu treba odraditi kad biljke izađu iz perioda mirovanja i kada su dnevne temperature vazduha iznad pozitivnih vrijednosti, jer je azotnom đubrivu potrebno određeno vrijeme za djelovanje. Prva prihrana je važna za sve ozime usjeve i vrlo je bitno da se ne kasni s njom, a posebno za ozimi ječam koji ima kratak period proljećnog nabusavanja. U prvoj prihrani, naročito ako se obavlja ranije, preporuča se koristiti KAN, koji sadrži biljci lakopristupačne oblike azota: nitratni i amonijski, koji se uz malu količinu oborina spuštaju u zonu korjenovog sistema i omogućuju ozimim usjevima nesmetanu vegetaciju. U prvoj prihrani treba primijeniti 100 - 150 kg/ha KAN-a. Često se na terenu susreće praksa primjene NPK 15-15-15 u prvoj prihrani u količini 150 - 200 kg/ha. Primjena NPK 15-15-15 u prihrani zapravo bi trebala biti iznimka, a ne pravilo. Ova formulaciju namijenjena je za predsjetvenu gnojidbu, a u prihrani je jedino prihvatljiva njena primjena ukoliko se iz opravdanih razloga nije mogla na vrijeme provesti predsjetvena gnojidba. Ova formulacija neće izazvati ni-kakve štetne posljedice za kulturu, ali je upitna ekonomska isplativost primjene ove formulacije u prihrani.

Druga prihrana se obavlja u trenutku **zametanja klasića**, a pada u početku vlatanja. Obično je to 25 - 35 dana nakon obavljene prve prihrane. Povoljan trenutak za drugu prihranu je pojava prvog koljenca.

Količina azota za prihranjivanje zavisi od predusjeva, predsjetve pripreme zemljišta, roka sjetve, sorte i gustine sjetve. Prihrana ovisi i o kondiciji svakog pojedinog usjeva nakon zime i vremenskim prilikama. Na izbor azotnog đubriva utiče pH vrijednost zemljišta, tako da na kiselim zemljištima treba koristiti KAN, a na neutralnim i blago alkalnim AN i UREU. Zato se preporučuje uraditi agrohemijska analiza zemljišta prije sjetve, da bi se tačno odredila vrsta i količina osnovnog đubriva i za prihranu.

Najbolji oblik azota za prihranu je KAN (27% N) u kome je polovina azota u nitratnom obliku (djeluju brzo), polovina u amonijskom obliku (djeluje nešto sporije).

Za prihranjivanje pšenice kod srednje obezbjeđenog zemljišta se utroši od 60-100kg N/ha (200-250kg AN-a/ha ili 250-300kg KAN-a/ha). U prvoj prihrani treba primjeniti 2/3 đubriva, dok preostalu 1/3 nakon tri do četiri sedmice.

Proizvođači treba da vode računa da ne pretjeruju sa količom azotnih đubriva, jer u suprotnom usjev postaje bujniji, javlja se zasjenjivanje i izduživanje donjih internodija što dovodi do

polijeganja. Takve biljke postaju podliježnije bolestima, što nije rijedak slučaj, posebno u slučaju primjene Ureje(46% azota).

Kod prihrane ječma treba posebno voditi računa, jer je on osjetljiviji od pšenice na polijeganje, pa u prvoj prihrani ne bi ga smjeli đubriti sa više od 40-50kg čistog azota, odnosno 150-180kg/ha KAN-a, a u drugoj prihrani početkom vlatanja sa 75-110kg KAN-a.

Pošto je uticaj prihrane ozimih usjeva na prinos vrlo veliki, treba ga smatrati jednom od najvažnijih agrotehničkih operacija. Svaki propust može da rezultuje smanjenje prinosa i do 30%.

Mr Branka Nikolić

Stručni saradnik za ratarstvo,

povrtarstvo i zemljište